

30-minutendiagnose

DE METAPROFIELANALYSE GETEST

Wat denk jij als je boven je ruimteschip zweeft - "mooi uitzicht" of "zit die schroef wel vast"? De Metaprofiel Analyse meet hoe je in concrete situaties denkt en handelt. Handig hulpmiddel bij trainingen en selecties, beweren gebruikers.

DOOR MARJA KOOREMAN

Metaprofielanalyse is een computerprogramma dat claimt een verfiende analyse te geven van de manier waarop een individu, team of organisatie denkt, voelt en handelt. Gebruikers melden goede ervaringen bij coaching, loopbaan begeleiding en werving en selectie. "Ik zie het als een hulpmiddel voor zelfreflectie", zegt Marijke Bouckaert van de HEAO in Arnhem. Ze werkt met de software bij de start en de afsluiting van trainingen en begeleiding door ondernemerschap en zelfbesturing van teams. "Ik gebruik het om sterke en minder sterke vermogens vast te stellen. Het geeft een beeld van iemands vaardigheidsniveau. Dat is belangrijk, want het rendement van trainingen is hoger naarmate het beter aansluit op dat specifieke niveau." Metaprofiel Analyse gaat ervan uit dat de situatie waarin iemand zich bevindt bepaalt hoe hij denkt. Een metaprofiel pint je niet vast op hoe je bent, maar doorziet hoe je brein werkt in een specifieke context. "Iemand kan bijvoorbeeld op zijn werk heel pro-actief zijn en in de privé-sfeer juist reactief en afwachtend", zegt bedenker van het programma Jaap Hollander in zijn bedrijf, het Instituut voor Ecletische psychologie in Nijmegen. De begrippen pro-actief en reactief zijn twee van de 31 denkstijlelementen, die in totaal dertien

metaprogramma's vormen. Alle metaprogramma's samen zijn iemands metaprofiel voor een bepaalde situatie.

OGEN DICHT VOOR DE JUISTE SFEER

Als ik de software kom uitproberen, moet ik dus bedenken voor welke context ik mijn metaprofiel wil laten bepalen. Lang heb ik daarvoor niet nodig, aangezien ik een half uur te laat op mijn afspraak met Hollander verscheen: tijdplanning! Op verzoek van het computerprogramma begin ik met het intypen van het woord 'tijdplanning'. Daarna concentreer ik me op een concrete levenservaring in deze context. Met mijn ogen dicht laat ik de gebeurtenissen van deze middag de revue passeren, compleet met file en gevecht om een parkeerplaats. Ondertussen speelt een achtergrondmuziekje dat later bij het invullen van de vragen weer zal opduiken, om me te herinneren aan de context waarin ik deze test doe. Zo ben ik in de sfeer gebracht waarin ik de denkstijlvragen zal beantwoorden: Je klikt met de muis op 'verder'. Denken wordt hier ruim opgevat als een combinatie van waarnemen, herinneren, fantaseren, voelen, nadenken en handelen. Daarom doet de test een beroep op zo veel mogelijk zintuigen in speelse combinaties van beelden en symbolen, vragen en geluiden. Sommige vragen bestaan uit foto's met verschillende mensen in dezelfde situatie, hun gedachten in een tekstballon. Zoals de popgroep die op het podium lekker muziek staat te maken. De zanger zegt:

"We spelen geweldig vandaag!" De basgitarist naast hem; "Ik hoop dat de mensen het mooi vinden." In wie kan ik mij het best verplaatsen? Bij een andere vraag zweven twee astronauten boven hun ruimteschip. "Van hieruit overzie je de hele wereld", denkt de een, terwijl zijn collega druk doende is een schroef te controleren. Welke astronaut denkt het meest zoals ik in situaties die te maken hebben met tijdplanning?

In totaal beantwoord ik 78 vragen over mijn beleving van tijdplanning. Naar elk van mijn metaprogramma's wordt zes keer gevraagd op verschillende manieren. Naast genoemde foto's krijg ik situaties voorgeschoteld: Stel, u was daar of daar en er gebeurde dit of dat, wat zou u doen? Bij de derde categorie vragen moet ik kiezen uit een aantal symbolen. Er zijn ook vragen over wat ik wil vermijden en vragen waarbij ik bij wijze van antwoord kan kiezen uit steekwoorden. De laatste categorie vragen is van het type 'Denkt u meer zus of denkt u meer zo?'. De totale test duurt ongeveer een half uur, waarna de computer een staafdiagram produceert van mijn metaprofiel.

EEN GRAFIEK MET PRACHTIGE HOBBELS.

Mijn grafiek toont een uitschieter bij het denkstijlelement 'alleen' in het metaprogramma 'gezamenlijk versus nabijheid versus alleen'. Dit kan erop duiden dat mijn tijdplanning zou verbeteren als ik meer delegerde, samenwerkte of vaker de hulp inriep van anderen. Het zou een begeleider, trainer of therapeut

zijn om mij met de uitkomst van de analyse verder te helpen. Een hoge score op 'alleen' wil niet perse zeggen dat ik een einzalgänger ben. Het is heel goed mogelijk dat de grafiek er anders uitgezien had als ik de vragen had beantwoord met in mijn achterhoofd de context 'werk'. Marijke Bouckaert ervaart dat mensen doorgaans openstaan voor hun metaprofiel, juist omdat de situatie specifiek is. Maar het zien van je metaprofiel kan ook ongeloof oproepen, zoals bij de cliënt die haar profiel bepaalde voor ondernemerschap. Ze zat op een punt in de startfase van haar bedrijf waarop alles leek te stagneren. De grafiek van haar metaprofiel liet een enorme piek zien voor 'reactief' in het metaprogramma 'reactief versus proactief'. Bouckaert: "Dat klopte niet, volgens haar. Anders was ze toch nooit zo ver gekomen? Al pratend kwamen we er achter dat ze het moeilijk vond de telefoontjes te plegen die hoorden bij de follow-up van de mailing. In deze situatie was ze reactief en die hobbel kwam prachtig naar voren in het metaprofiel." Ook in teamverband kunnen obstakels worden blootgelegd. Zoals in het multidisciplinaire team van docenten aan een hogeschool in de Randstad dat voor het bestuur een plan moest uitwerken dat maar niet van de grond wilde komen. "Ze hadden prachtige ideeën die maar niet ten uitvoer kwamen", zegt Bouckaert. "Metaprofiel Analyse toonde aan dat het team mensen ontbeerde met een profiel dat sterk was in de metaprogramma's 'specifiek', 'proactief' en 'interne referentie'. Toen er een vacature kwam, konden kandidaten getest worden op dat gewenste metaprofiel."

Metaprofiel Analyse lijkt vaardigheden meetbaar te maken, maar critici merken op dat de methode niet wetenschappelijk onderzocht is. Vraag is dus of het allemaal wel klopt. Marijke Bouckaert vindt dat een terecht punt van kritiek, maar benadert het pragmatisch. "Ik gebruik het programma en zie dat het werkt."

■ Informatie: tel. 024-3230837 of www.iepdoc.nl

In de grafiek van een metaprofiel staan de onderstaande dertien metaprogramma's. Die bevatten tezamen 31 denkstijlelementen. De toelichtingen zijn sterk samengevat. De denkstijlelementen kunnen uitschieters vertonen, maar ook in balans zijn.

1. Proactief versus reactief. Ben je een doener of een denker? Neem je zelf initiatief of wacht je op de ander?

2. Bereiken versus vermijden. Word je geleid door doelen die je wilt bereiken of door wat je niet wilt dat gebeurt? 'Bereiken' gaat vaak gepaard met moeite problemen te onderkennen, 'vermijden' met moeite prioriteiten te stellen.

3. Interne versus externe referentie. Intern: eigen normen en motivatie, open voor informatie, moeite richting van anderen accepteren. Extern: normen van anderen en motivatie van buiten jezelf, klantgericht, moeite met zelfstandig beslissingen nemen.

4. Opties versus procedures. Optiegericht: zoekt mogelijkheden, goed in procedures ontwerpen, moeite met dingen afmaken. Proceduregericht: goed in volgen van procedures, afmaken wat begonnen is, moeite met improviseren.

5. Matching versus mismatching. Zoeken naar overeenstemming tegenover letten op wat er mis is. Matching gaat samen met plezierig samenwerken, mismatching met een kritische geest.

6. Internal versus external locus of control. Zelf de omstandigheden bepalen tegenover bepaald worden door de omstandigheden. Intern gericht: verantwoordelijkheidsgevoel en onafhankelijk. Extern: neiging de eigen rol en verantwoordelijkheid te onderschatten.

7. Overeenkomsten versus verschillen. Overeenkomsten: nadruk op stabiliteit. Gaat gepaard met de aanleg om continuïteit te garanderen, ook met weerstand tegen verandering. Verschillen: nadruk op verandering, niet lang op dezelfde plek zitten, wellicht neiging veranderingen te forceren.

8. Globaal versus specifiek. Globaal: gericht op het grote geheel, hoog abstractieniveau, moeite met details. Specifiek: gericht op details, moeite met creëren van overzicht.

9. Mensen versus activiteiten versus informatie. Gerichtheid op mensen en relaties of juist activiteiten of informatie. Een grafiek die een balans vertoont tussen personen, activiteiten en informatie geeft bijvoorbeeld aan dat iemand inzetbaar is voor verschillende taken.

10. Concept versus structuur versus gebruik. Concept: denken in principes, de waarom-vraag stellen. Structuur: denken in samenhang van de elementen, lijsten en stappenplannen maken. Gebruik: denken in praktische toepassingen, 'al doende leert men'.

11. Gezamenlijk versus nabijheid versus alleen. Gezamenlijk: graag verantwoordelijkheden delen, moeite zelfstandig te beslissen. Nabijheid: elkaar desgewenst helpen maar een eigen territorium hebben. Alleen: liever dingen alleen doen, kan zich lang concentreren, geneigd dingen niet te communiceren.

12. Verleden versus heden versus toekomst. Verleden: goed in het toepassen van lessen uit het verleden. Heden: bezig met wat zich hier en nu aanbiedt. Toekomst: goed in plannen maken, zich verheugen op wat komt.

13. Visueel versus auditief versus kinesthetisch. Visueel: gericht op beelden, dingen eerst moeten zien om ze te begrijpen. Auditief: gericht op geluiden, leert het makkelijkst van gesproken woord, verhalen, melodieën. Kinesthetisch: denken in gevoelens en bewegingen, leren door te doen, te ervaren, voelen of het goed is.